

24 Ιανουαρίου, 1992

[ΠΙΚΗΣ, ΚΟΥΡΡΗΣ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ/στές]

UNITED BRICKWORKS LTD.,

Εφεσείοντες,

v.

ΑΝΤΩΝΗ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ,

Εφεσίβλητου.

(Πολιτική Έφεση Αρ. 7644).

5 *Αμέλεια — Εργατικό ατύχημα — Τραυματισμός εργάτη τσιφλοποιείου, όταν του ανατέθηκαν καθήκοντα πέραν από τα συνηθισμένα του καθήκοντα με εντολή του προϊστάμενου του — Ο τραυματισμός επήλθε ενώ ο εργάτης προέβαινε σε συγκεκριμένη ενέργεια μετά από συμβουλή συναδέλφου του που ασχολείται με τα καθήκοντα εκείνα — Κατά πόσο υπήρχε ευθύνη του εργοδότη.*

10 *Αμέλεια — Εργατικό ατύχημα — Καταμερισμός ευθύνης — Πρωταρχικό έργο του πρωτόδικου Δικαστηρίου — Στην απόδοση συντρέχουσας αμέλειας στον εργαζόμενο δεν πρέπει να παραγνωρίζεται ότι έχει περιορισμένη επιλογή ως προς τον τρόπο και τα μέσα με τα οποία εκτελεί την εργασία του, και ότι η επιλογή να αποχωρήσει από την εργασία του δεν είναι ενδεχόμενο που εύκολα αντιμετωπίζει ο εργοδοτούμενος.*

15 *Ο εφεσίβλητος εργοδοτείτο σαν ανειδίκεντος εργάτης στο τσιφλοποιείο της εφεσείουσας. Τα συνηθισμένα του καθήκοντα συνίσταντο στην τοποθέτηση τούβλων σε θερμαινόμενο φούρνο, στον καθαρισμό του μετά το τέλος της διαδικασίας στερεοποίησης των τούβλων και ισοπέδωση του χώματος στο γύρω χώρο. Την ημέρα του δυστυχήματος ο προϊστάμενος του εφεσίβλητου ανέθεσε σ' αυτόν καθήκοντα εκτός του κύκλου της εργασίας για την μεταφορά χώματος από το μύλο στο ζυμωτήριο για την κατασκευή των τούβλων. Η εργασία συνίστατο στο περιμάζωμα του χώματος και την τοποθέτησή του σε κυλιόμενο μίαντα αποτελούμενο από τεμάχια που περιστρέφονταν γύρω από τέσσερεις οδοντωτές τροχαλίες. Αρχικά ο εφεσίβλητος αρνήθηκε να υπακούσει αναφέροντας ότι δεν ήταν ενήμερος για τον τρόπο εκτέλεσης της εργασίας που του ανατέθηκε. Όμως στην επιμονή του προϊστάμενου του να εκτελέσει τις οδηγίες του, ο εφεσίβλητος υποχώρησε. Μαζί με τον εφεσίβλητο στάλθηκε από τον προϊστάμενο και άλλος συναδέλφος του εφεσίβλητου που γνώριζε τον τρόπο εκτέλεσης της εργασίας. Ενώ βρίσκονταν στο πηγάδι ο εφεσίβλητος, ακολουθώντας τη συμβουλή του συναδέλφου του, προσπάθησε να δρασκειώσει το μηχά-*

20

25

30

νημα, και στην προσπάθειά του αυτή πιάστηκε το αριστερό του πόδι στην τροχαλία και αποκόπηκε το μπροστινό μέρος του πέλματος.

Το Πρωτόδικο Δικαστήριο βρήκε ότι η εφεσίτουσα ευθύνεται 5
έναντι του εφεσίβλητου για παράβαση των καθηκόντων της προς
αυτόν σαν εργοδότης του, αλλά βρήκε ότι και ο εφεσίβλητος ήταν
ένοχος συντρέχουσας αμέλειας σε ποσοστό 20%. Κατ' έφεση η εφε-
σείουσα δεν αρνήθηκε την ύπαρξη ευθύνης από πλευράς της αλλά
ισχυρίστηκε ότι η συντρέχουσα αμέλεια του εφεσίβλητου ήταν 10
πολύ μεγαλύτερη από 20%.

Αποφασίσθηκε ότι:

Ο καταμερισμός της ευθύνης αποτελεί πρωταρχική ευθύνη του 5
πρωτόδικου Δικαστηρίου. Στην απόδοση συντρέχουσας αμέλειας
στον εργαζόμενο δεν πρέπει να παραγνωρίζεται ότι έχει περιορι-
σμένη επιλογή ως προς τον τρόπο και τα μέσα με τα οποία εκτελεί 15
την εργασία η οποία του ανατίθεται. Η επιλογή της αποχώρησης
από την εργασία του δεν είναι ενδεχόμενο το οποίο εύκολα αντιμε-
τωπίζει ο εργαζόμενος. Στην παρούσα υπόθεση δεν είχε διαπιστω-
θεί οποιοδήποτε σφάλμα στην προσέγγιση του πρωτόδικου Δικασ- 20
τηρίου που να δικαιολογούσε την παρέμβαση του εφετείου.

Η έφεση απορρίφθηκε με έξοδα.

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

Vassiliko Cement Works v. Stavrou (1978) 1 C.L.R. 389

McCafferty v. Metropolitan Police Receiver [1977] 2 All E.R. 756

Tsopanis v. Avraam (1978) 1 C.L.R. 27 25

Tziellas v. The Ship "Nadalena H" (1972) 1 C.L.R. 807

Cyprus Palestine Plantations v. Leandrou (1982) 1 C.L.R. 880.

Έφεση.

Έφεση από τους εναγομένους κατά της απόφασης του 30
Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Αρτεμίδης, Π.Ε.Δ.)
που δόθηκε στις 5 Μαΐου, 1988 (Αρ. Αγωγής 432/79) με
την οποία καταδικάστηκαν να πληρώσουν στον ενάγοντα
το ποσό των £21.003.- αποζημιώσεις σαν αποτέλεσμα ερ-
γατικού ατυχήματος κατά τη διάρκεια της εργασίας του 35
στο τουβλοποιείο τους.

Δ. Α. Δημητριάδης, για τους εφεσείοντες.

Α. Πούγιουρος και Α. Λεμή (δ/νίς), για τον εφεσίβλητο.

Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Δικαστής κ. Γ. Μ. Πικής.

- 5 ΠΙΚΗΣ, Δ. : Η έφεση έχει ως λόγο την κατανομή της ευθύνης μεταξύ των εργοδοτών (εφεσειόντων) 80%, και του εργοδοτούμένου (εφεσίβλητου) 20%, για τη ζημιά που υπέστη ο δεύτερος ως αποτέλεσμα εργατικού ατυχήματος κατά τη διάρκεια της εργασίας του στο τουβλοποιείο των
10 πρώτων.

Οι εφεσείοντες αμφισβητούν τον καταμερισμό της ευθύνης που ενέκρινε το πρωτόδικο Δικαστήριο, προβάλλοντας ως κύριο λόγο την παράλειψη του εργαζομένου να αντιδράσει πιο αποτελεσματικά, μέχρι ακόμα και να αρνηθεί την εκτέλεση εργασίας που του ανατέθηκε ενόψει των
15 έκδηλων κινδύνων που εγκυμονούσε (η εργασία που του ανατέθηκε) για την ασφάλειά του. Σωστός υπολογισμός της παράλειψης του εφεσείοντα για την προστασία της ασφάλειάς του δικαιολογούσε την απόδοση σ' αυτόν πολύ
20 μεγαλύτερου ποσοστού ευθύνης από την ευθύνη που επιμερίστηκε σ' αυτόν. Ο ισχυρισμός ότι η ευθύνη για το δυστύχημα βαρύνει τον εφεσίβλητο λόγω οικειοθελούς ανάληψης των κινδύνων που ενείχε η εργασία για την ασφάλειά του (*volenti non fit injuria*) που αποτελούσε
25 άλλο λόγο έφεσης, εγκαταλείφθηκε κατά την ακρόαση, σωστά κατά την εκτίμησή μας, επειδή δε συντρέχει καμιά από τις προϋποθέσεις για την επίκληση της πιο πάνω αρχής του δικαίου, γνωστή με τη λατινική της ορολογία.

Τα ευρήματα του Δικαστηρίου ως προς τους όρους εργασίας του εφεσίβλητου, και τις συνθήκες του δυστυχήματος, δεν έχουν αμφισβητηθεί. Τα σχετικά γεγονότα είναι, συνοπτικά, τα εξής :

Ο εφεσίβλητος εργοδοτείτο ως ανειδίκευτος εργάτης. Τα συνήθη καθήκοντά του συνίσταντο στην τοποθέτηση

τούβλων σε θερμαινόμενο φούρνο, στον καθαρισμό του μετά το τέλος της διαδικασίας στερεοποίησης των τούβλων, και ισοπέδωση του χώματος στο γύρω χώρο. Την ημέρα του δυστυχήματος ο υπεύθυνος του εργοστασίου ανέθεσε στον εφεσίβλητο καθήκοντα εκτός του κύκλου της εργασίας του. Το διέταξε να κατεβεί σε πηγάδι όπου ευντελείτο η διεργασία για τη μεταφορά χώματος από το μύλο στο ζυμωτήριο για την κατασκευή των τούβλων. Η εργασία συνίστατο στο περιμάζωμα του χώματος και την τοποθέτησή του σε κυλιόμενο ιμάντα αποτελούμενο από τεμάχια που περιστρέφονταν γύρω από τέσσερις οδοντωτές τροχαλίες διαμέτρου 20 ιντσών. Ένθεν και ένθεν του μεταφορέα υπήρχαν χώματα που σε ορισμένα σημεία συνιστούσαν δύσβατο όγκο που καθιστούσε δύσκολη τη διακίνηση γύρω από τον ιμάντα. Η δυσχέρεια επαυξανόταν από το γεγονός ότι το χώμα ήταν νωπό και εύκολα υποχωρούσε.

Στην εντολή του υπευθύνου του εργοστασίου, ο εφεσίβλητος αντέδρασε αρνητικά, πληροφωρώντας τον ότι δεν ήταν ενήμερος για τον τρόπο εκτέλεσης της εργασίας που του ανατέθηκε. Ο προϊστάμενος του απήντησε ότι ήταν υποχρεωμένος να εκτελέσει την εργασία που του ανατέθηκε, επισημαίνοντας στον εφεσίβλητο "Εγώ διατάσσω, να πάεις, πήγαινε με τον Κυριάκο που ξέρει". Ο Κυριάκος ήταν άλλος υπάλληλος των εφεσειόντων που κατά το χρόνο εκείνο ασχολείτο κάτω στο πηγάδι με το περιμάζωμα του χώματος και την τοποθέτησή του στον κινούμενο μεταφορέα. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, ο εφεσίβλητος "αναγκάστηκε", όπως διαπίστωσε το πρωτόδικο Δικαστήριο, να κατεβεί στο πηγάδι και να επιδοθεί, υπό την καθοδήγηση του συνεργάτη του, στην εκτέλεση της εργασίας που του ανατέθηκε. Αφού περισυνέλεξαν το χώμα που ήταν στη μια πλευρά, ο Κυριάκος έδωσε εντολή στον εφεσίβλητο να διαβεί στην άλλη πλευρά για να περισυλλέξει τα χώματα και από εκείνο το μέρος του πηγαδιού, υποδεικνύοντας ταυτόχρονα στον εφεσίβλητο και τον τρόπο διάβασής του. Τον εσυμβούλευσε, όπως διαπίστωσε το πρωτόδικο Δικαστήριο, "... να πατήσει στο κολάνι, δρασκελίζοντας το μεταφορέα, για να πάει στην άλλη

πλευρά". Ακολουθώντας τις οδηγίες του Κυριάκου ο εφεσιβλήτος, σύμφωνα με τα ευρήματα του Δικαστηρίου, "πέρασε το δεξί του πόδι πάνω από το μεταφορέα, πιάστηκε όμως το αριστερό του πόδι στην κυλιόμενη τροχαλλίδα η οποία απέκοψε το μπροστινό μέρος του πέλματος".

Ο τραυματισμός είχε σοβαρές συνέπειες για την υγεία, την κινητικότητα και τη λειτουργία του εφεσιβλήτου, που αποτιμήθηκαν από το πρωτόδικο Δικαστήριο σε χρηματική ζημία ύψους £26.254.--.

- 10 Δεν αμφισβητείται από τους εφεσείοντες η παράβαση του καθήκοντος για την ασφάλεια του εφεσιβλήτου στην εργασία του, ή η παραβίαση των θεσμικών υποχρεώσεων που επιβάλλει ο περί Εργοστασίων Νόμος - Κεφ. 136, για την περιφραγή, με την εγκατάσταση προφυλακτήρα, των επικίνδυνων μερών του κυλιόμενου μίαντα, και συγκεκριμένα, του μέρους όπου παγιδεύτηκε το αριστερό πόδι του εφεσιβλήτου (Άρθρα 25 και 28 - Κεφ. 134). Επίσης ο διακόπτης της τροφοδότησης ηλεκτρικού ρεύματος δεν ήταν στο προβλεπόμενο από τις σχετικές διατάξεις της νομοθεσίας σημείο ώστε να καθίσταται ευχερής η διακοπή της παροχής του ρεύματος άνευ χρονοτριβής ο,ποτεδήποτε καθίστατο αναγκαίο.

- 25 Οι σχετικές αρχές του δικαίου για την ασφάλεια των εργαζομένων στον τόπο της εργασίας τους, και οι θεσμικές πρόνοιες για την περιφραγή των επικίνδυνων σημείων του κυλιόμενου μεταφορέα, επέβαλλαν επ'αλληλα καθήκοντα στους εφεσείοντες, τα οποία όφειλαν στον εφεσιβλήτο και τα οποία παράλειψαν να εκπληρώσουν. Αναγνωρίζουν ότι είναι υπόλογοι στον εφεσιβλήτο για παράβαση 30 αυτών των καθήκοντων. Το παράπονό τους έγκειται, όπως έχουμε αναφέρει, στην κατ' ισχυρισμό παράλειψη του πρωτόδικου Δικαστηρίου να αποδώσει στον εφεσιβλήτο ποσοστό ευθύνης ανάλογο με τις δικές του παραλείψεις για την ασφάλειά του. Η υποχρέωση του εργοδότη για την κατοχύρωση της ασφάλειας των εργοδοτούμενων του 35 στον τόπο και κατά την εκτέλεση της εργασίας τους, επιβάλλει τη λήψη κάθε προφύλαξης που κατά λογική πρό-

βλάβη μπορεί να εκθέσει την ασφάλεια του εργοδοτούμενου σε κίνδυνο. Με την πρόοδο της τεχνολογίας και τη διεύθυνση των μηχανισμών αποτροπής κινδύνων κατά την εργασία, καθίσταται ευχερέστερη η πρόβλεψη των κινδύνων καθώς και η αποτροπή τους (βλ., μεταξύ άλλων, 5
Vassiliko Cement Works v. Σταύρου [1978] 1 C.L.R. 389; και *McCafferty v. Metropolitan Police Receiver* [1977] 2 All E.R. 756 [C.A.]).

Στην Κύπρο η προστασία των εργαζομένων αποτελεί διακηρυγμένο συνταγματικό στόχο (Άρθρο 9) στο πλαίσιο 10
εξασφάλισης των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου που αναμφίβολα περιλαμβάνουν και την ασφάλειά του στον τόπο της εργασίας του.

Όπως εξηγείται στο Σύγγραμμα "CHARLESWORTH ON NEGLIGENCE", 6th ed., para. 1043, το καθήκον του 15
εργοδότη για την κατοχύρωση της ασφάλειας των εργοδοτούμενων του, περιλαμβάνει και εξασφάλιση των μέσων ασφαλούς διακίνησης μέσα στον τόπο της εργασίας τους. Ως προς την εκτέλεση της εργασίας, η ευθύνη του εργοδότη δεν περιορίζεται σε οδηγίες που ο ίδιος εκδίδει, αλλά 20
επεκτείνεται και σε οδηγίες που εκδίδουν οι υφιστάμενοί του με φαινόμενη εξουσία (ostensible authority) να προβούν στην έκδοση τέτοιων οδηγιών (*Tsoranis v. Αντααμ* [1978] 1 C.L.R. 27, και *Tziellas v. The Ship "Nadalena H"* [1972] 1 C.L.R. 807). Στην προκειμένη περίπτωση οι οδη- 25
γίες που δόθηκαν από το διευθυντή του εργοστασίου, και αργότερα από το συνεργάτη του εφεσιβλήτου Κυριάκο τον οποίο ο διευθυντής παρουσίασε ως εξειδικευμένο στην εκτέλεση της εργασίας στο πηγάδι, βάρυναν τους εργοδότες σ' όποιο βαθμό έθεσαν σε κίνδυνο την ασφάλεια του 30
εφεσιβλήτου.

Ο λόγος για τον οποίο αποδόθηκε συντρέχουσα αμέλεια στον εφεσιβλήτο έγκειτο στην παράλειψή του να επιμένει όπως καθαρίσει το γύρω χώρο από τον κυλιόμενο 35
ιμάντα ώστε να καταστεί ευχερής η διάβασή του στην άλλη πλευρά του πηγαδιού.

Ο καταμερισμός της ευθύνης αποτελεί πρωταρχική ευθύνη του πρωτόδικου Δικαστηρίου. Στην απόδοση συντρέχουσας αμέλειας στον εργαζόμενο, δεν πρέπει να παραγνωρίζεται ότι έχει περιορισμένη επιλογή ως προς τον τρόπο και τα μέσα με τα οποία εκτελεί την εργασία η οποία του ανατίθεται. Η επιλογή, εξάλλου, την οποία εισηγήθηκε ο δικηγόρος των εφεσείοντων ότι ο εργαζόμενος πάντα έχει να αποχωρήσει από την εργασία του, δεν είναι ενδεχόμενο το οποίο εύκολα αντιμετωπίζει ο εργαζόμενος του οποίου η υλική, η οικογενειακή και κοινωνική ευημερία εξαρτώνται κατά κύριο λόγο από τα οικονομικά μέσα που του παρέχει η εργασία του.

Δε διαπιστώνουμε οποιοδήποτε σφάλμα στην προσέγγιση του πρωτόδικου Δικαστηρίου που να δικαιολογεί την παρέμβασή μας. Αντίθετα, αντιμετωπίζονται όλα τα εγερόμενα θέματα μέσα στο σωστό νομικό πλαίσιο. Τα γεγονότα της υπό εξέταση υπόθεσης έχουν πολλά κοινά γνωρίσματα με εκείνα της *Cyprus Palestine Plantations v. Leandrou* (1982) 1 C.L.R. 880. Είναι ενδεικτικό ότι στην υπόθεση εκείνη το Εφετείο κατένειμε την ευθύνη μεταξύ των μερών κατ' ανάλογο τρόπο προς το Επαρχιακό Δικαστήριο στην προκείμενη υπόθεση.

Καταλήγουμε ότι η έφεση πρέπει να απορριφθεί, και απορρίπτεται με έξοδα.

Η έφεση απορρίπτεται με έξοδα.